

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Landbruksavdelingen

Tordenskiolds gate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.: «REF»
Deres dato: «REFDATO»
Vår ref.: 2015/20279-1 FM-L
Saksbehandler: Kari Marstein Engmark
Direktetelefon: 22 00 36 93

Dato: 12.11.2015

Rundskriv 2/2015 om regionale miljøkrav

Kommentarer til forskrifter om regionale miljøkrav i jordbruket i Oslo og Akershus

Dette rundskrivet gjelder tre forskrifter:

1. [Forskrift om regionale miljøkrav i Haldenvassdraget, Vansjø-Hobølvassdraget og Isefjord, Oslo, Akershus og Østfold](#) (FOR-2015-06-10-600).
2. [Forskrift om regionale miljøkrav i vannområdet Forskrift om regionale miljøkrav i vannområdet Bunnefjorden med Årungen- og Gjersjøvassdraget \(PURA\), Oslo og Akershus](#) (FOR-2015-06-10-601)
3. [Forskrift om regionale miljøkrav i Leiravassdrag, Akershus](#) (FOR-2015-06-10-599)

Forskriftene er hjemlet i jordlovens § 11: Drift av jordbruksareal, nydyrking og driftsvegar:

«For å sikra miljøforsvarleg drift av jordbruksareal, jf. § 1 tredje ledd, kan departementet gi føresegnar om drifta. Føresegnene kan mellom anna ta sikte på å hindra erosjon og regulera bruk og lagring av gjødsel og andre innsatsvarer i produksjon, samt å ta omsyn til særlege naturverdiar»

Forskriftene er like i sitt innhold, bortsett fra ett punkt i forskriften for Leira vassdraget mangler § 3 nr 4 og dermed også muligheten for dispensasjon fra miljøkravene.

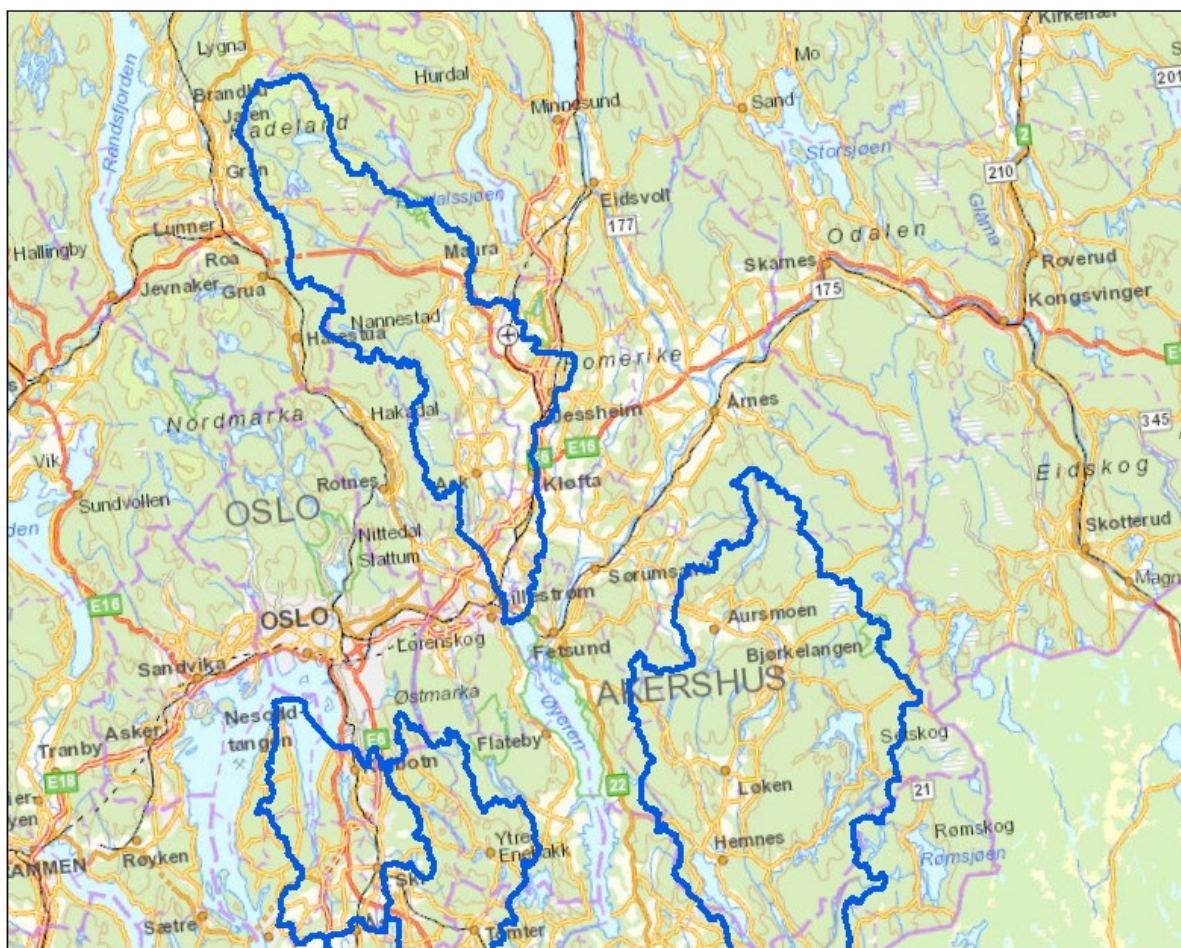
§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse forskriftene er å bidra til å redusere erosjon fra jordbruket i områder som har avrenning til sårbare vassdrag.

Forskriftene omfatter alle jordbruksforetak som søker produksjonstilskudd, eller er berettiget å søke produksjonstilskudd og som har avrenning til enten Haldenvassdraget, Vansjø-Hobølvassdraget, PURA, eller Leiravassdraget. Disse områdene er definert i kart, se nedenfor, men sammenfaller ikke helt med grensene for vannområdene. Kommunen kan ellers gi mer eksakt informasjon om hvilket vassdrag gården har avrenning til.

Forskriftene gjelder for de arealer foretaket disponerer som har avrenning til et av de aktuelle vassdragene. Miljøkravene gjelder for hele arealet, selv om det bare søkes produksjonstilskudd for deler av arealet. De gjelder for alt areal som har avrenning til ett av vassdragene, og kun for dette arealet.

Forskriftene er utarbeidet hovedsakelig med tanke på kornarealene. For radkulturer der jordarbeiding etter høsting ikke fører til økt erosjon eller næringsstoffavrenning f. eks. etter potet, er det fortsatt mulig å jordarbeide etter høsting. Forskriftens formål må likevel oppfylles.

§ 2. Definisjoner

- a. *Flomutsatte arealer: Arealer som oversvømmes jevnlig. Dette må vurderes lokalt.*

Søker avmerker flomutsatt areal på kartet som vedlegges søknad om regionale miljøtilskudd, men kommunen må være med å vurdere.

Det er tidligere brukt 5-årsflom som definisjon. Det er imidlertid ikke helt opplagt hva som oversvømmes av en 5-års flom, så kommunen bør ha en dialog med gårdbrukeren og komme til enighet om hvilket areal som skal betraktes som flomutsatt.

- b. Buffersone: Varig vegetasjon langs vassdrag med minimum 6 meters bredde, eller areal i stubb på minimum 20 meters bredde. Buffersone kommer i tillegg til kravet om 2 meter naturlig vegetasjon i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4.*

Dersom det er et belte med naturlig vegetasjon som er 8 meter eller bredere, er dette tilstrekkelig til å oppfylle forskriftens krav. Når beltet med naturlig vegetasjon er smalere, må det suppleres med gras eller stubb. En grasdekt buffersone skal være minst 6 meter bred for å være berettiget RMP-tilskudd. Når det suppleres med stubb skal bredden være minst 20 meter.

- c. Erosjonsutsatte dråg: Arealer med erosjonsutsatte forsenkninger der det forekommer konsentrert overflateavrenning som gir tydelige erosjonsspor dersom arealet ikke har noen erosjonsbeskyttelse.*

Det er den enkelte søker som er ansvarlig for å kartlegge sine erosjonsutsatte dråg. Man må bruke skjønn når det gjelder hva som er tydelige erosjonsspor. Både lengden og dybden av erosjonsfurene må vurderes. Lange erosjonsfurer på 5-10 cm dyp frakter mye jord. Når de er minst 20 cm dype har vi svært kraftig erosjon. Det skal sås til med varig gras i hele dråget, ikke bare der erosjonssporene vises. Fylkesmannen er med på å utvikle en kartleggingsmetode for slike dråg sammen med Norsk institutt for bioøkonomi NIBIO (tidligere Skog og Landskap). I noen kommuner finnes det nå en slik kartlegging som kan være til hjelp.

- d. Vassdrag: vassdrag og kanaler med årsikker vannføring.*

Vassdrag med årsikker vannføring er i vannressursloven definert som: ”Vassdrag med vannføring som ved middeltemperatur over frysepunktet ikke tørker ut av naturlige årsaker oftere enn hvert tiende år i gjennomsnitt”. I praksis vil dette si at de minste bekkene som fort går tørr om sommeren, samt åpne grøfter hvor det bare renner vann i perioder, ikke er pålagt buffersone etter forskriftene. Men en grasdekt buffersone langs vassdraget vil i perioder med mye nedbør og avrenning være nyttig, og er derfor berettiget miljøtilskudd, men det er ikke et krav.

§ 3. Miljøkrav

- 1. Erosjonsutsatte dråg skal ikke jordarbeides om høsten. Ved pløying eller tilsvarende jordarbeiding om høsten, skal drågene ha permanent grasdekke.*

Dersom det pløyes skal drågene på det aktuelle jorden ha permanent grasdekke, det vil si en grasdekt vannvei.

Grasdekt vannvei gir svært god erosjonsbeskyttelse, og dette tiltaket anbefales i alle dråg der det blir tydelige erosjonsspor. Etter forskriftene er kravet om at dråget skal ha permanent grasdekke knyttet til at arealet rundt pløyes. Når arealet ikke pløyes er kravet at drågene skal ligge i stubb. Bredden skal være minst 6 meter.

På arealer som bare pløyes enkelte år, må den grasdekte vannveien likevel være varig. Dette er nødvendig for at grasdekket skal være så godt etablert at det beskytter tilstrekkelig de årene arealet pløyes.

Dersom det bare harves om høsten, er det tilstrekkelig at drågene ligger med stubb. Lett høstharving skal være i tråd med vilkårene i regionale miljøtilskudd.

2. Flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten.

Med flomutsatte arealer menes arealer som kan oversvømmes jevnlig, eventuelt ved en 5-årsflom, dersom man har opplysninger om dette. Gårdbrukerne avmerker flomutsatt areal på kartet ved søknad om Regionale miljøtilskudd, men kommunen må vurdere om det som er tegnet inn stemmer. Se også kommentarer til § 2 definisjoner. På de flomutsatte arealene tillates ingen jordarbeiding om høsten. Direktesådd høstkorn tillates. Det kan søkes om RMP-tilskudd for stubb på flomutsatte arealer.

3. Det skal være vegetasjonssone langs alle vassdrag som mottar avrenning fra jordbruksareal.

Kravet om vegetasjonssone langs vassdragene gjelder for alle kulturer, også for grønnsaker og andre radkulturer. Se også kommentarer til § 2 definisjoner.

4. Arealer med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4) skal ikke jordarbeides om høsten. Lett høstharving tillates likevel til høstkorn på arealer som ikke er omtalt i miljøkrav punkt 1, 2 og 3.

OBS! Kravet i punkt 4 gjelder ikke i Leiravassdaget.

Med stor eller svært stor erosjonsrisiko refereres det til jordsmonnsskart fra gårdskart eller Kilden, NIBIO. Dersom mindre enn 10 % av et skifte er av en annen erosjonsklasse enn resten, kan imidlertid hele skiftet betraktes å være i den klassen hoveddelen av skiftet er i. Er det for eksempel en liten snipp av et skifte som er erosjonsklasse 3 mens resten av skiftet er 1 og 2 kan dette skiftet pløyes om høsten.

Direktesådd høstkorn regnes ikke som jordarbeiding når det ikke brukes redskap som utfører jordarbeiding samtidig. Det vil også være tillatt å direkte så i buffersoner som ligger i stubb.

§ 4. Administrasjon

Kommunen fatter vedtak ved brudd, og kan i særlige tilfeller dispensere fra kravet i § 3 punkt 4. Søknad om dispensasjon skal være skriftlig, begrunnet og sendes til kommunen.

Vedtatt fattet av kommunen kan påklages til Fylkesmannen. Vedtatt fattet av Fylkesmannen i første instans kan påklages til Landbruksdirektoratet.

Dispensasjon:

Det er bare kravene i § 3 punkt 4 det kan gis dispensasjon fra. Kravene som gjelder flomutsatt areal, vannførende dråg og buffersoner langs vassdrag kan det ikke dispenseres fra. Ved alle dispensasjoner er det viktig at forskriftens intensjon oppfylles. Det bør stilles vilkår for dispensasjonen i hver enkelt sak som sikrer dette.

Det presiseres at det bare er i særlige tilfeller at det skal gis dispensasjon. Tilfeller der det i enkelte år kan være aktuelt med dispensasjoner er blant annet:

- Uforutsette problemer i forhold til å pløye ned husdyrgjødsel. Dersom dette er et gjentakende problem, må det gjøres avtale med andre for å pløye ned gjødsla, eller gjødsellageret må utvides.
- Økologisk drift – det er ikke automatisk dispensasjon for de som driver økologisk. Dersom det oppstår problemer enkelte år med å oppfylle forskriftens krav, bør kommunen være behjelpelig med å finne en løsning. Forskriften skal ikke være til hinder for at det drives økologisk.
- Såkorndyrking – det er ikke noen automatisk dispensasjon for de som dyrker såkorn. I de tilfellene det er helt nødvendig å gjøre jordarbeiding som går utover forskriftens krav for å oppfylle kontrakten, skal det vurderes om det bør gis dispensasjon. Det er i utgangspunktet bare for høstkorn det er aktuelt med dispensasjon, selv om det dyrkes såkorn.
- Spesielle problemer med jordstruktur. Bruk av jordløsningsutstyr.

Søknadsfristen for dispensasjon er den samme som for RMP-tilskudd, 20. oktober. Søknaden skal være skriftlig begrunnet og sendes kommunen.

En dispensasjonssøknad behandles som et enkeltvedtak, og kan påklages.

Klage:

Ved klager på vedtak, følges reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Klagen skal sendes til kommunen. Kommunen skal vurdere om de finner grunn til å imøtekomme klagen. Dersom klagen imøtekommes, sendes vedtaket til søkeren, med kopi av vedtaket til Fylkesmannen. Dersom kommunen mener at klagen ikke kan imøtekommes, forbereder kommunen klagen og sender den til Fylkesmannen for endelig avgjørelse. Alle relevante saksdokumenter skal vedlegges klagen.

§ 5. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift...

I de gjeldende forskriftene er det ikke lenger gitt egne bestemmelser om reaksjoner ved brudd på de regionale miljøkravene. Fylkesmannen har derfor funnet grunn til å gi særskilte retningslinjer om reaksjoner på brudd, samt noen ord om kontroll og veiledning, se nedenfor.

1. Kontroll og veiledning

I forbindelse med kontroll av foretak vil kommunene kunne avdekke og fatte vedtak ved brudd på regionale miljøkrav.

Det er viktig at de brudd på forskriftene som avdekkes, blir tatt tak i for å sikre at foretakets eier får informasjon og veiledning om miljøkravene. Alle henvendelser som kommer om mulige brudd på forskriftene, bør følges opp av landbruksforvaltningen i kommunen, for å sikre informasjon og oppslutning om kravene.

2. Reaksjoner på brudd på de regionale miljøkravene

2.1. Innledning

Det er ikke lenger gitt regler direkte i forskriftene om reaksjoner på brudd på de regionale miljøkravene. Forskriftene er nå hjemlet i jordloven § 11.

2.2. Avkorting i tilskudd

For begge tilskuddsordningene er ordlyden i forskriftsbestemmelsene nøyaktig likelydende:

«Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig driver eller har drevet sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.»

Hvor vidt det skal avkortes i tilskudd pga brudd på regionale miljøkrav, er overlatt til kommunens skjønn, jf. at bestemmelsen sier at det «kan» avkortes.

Hvor mye det kan trekkes i tilskuddet vil bero på om trekket gjennomføres i pt eller rmp. For å ta stilling til størrelsen på et trekk skal det i tillegg til graden av skyld og forholdsmessighet mellom tilskuddsbeløp og trekk, også ses hen til hvor nært knyttet regelbruddet er til formålet med tilskuddet (se nærmere under punkt 11.2.2 i rundskriv 2015-26 «Kommentarer til forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket:

Formålet med rmp-tilskuddet er å sikre miljøforsvarlig drift. Formålet med pt-tilskuddet er å sikre matproduksjonen og kulturlandskapet. Størrelsen på avkortningen må derfor vurderes opp mot hvilken betydning det aktuelle bruddet på de regionale miljøkravene får for måloppnåelsen av tilskuddet. Det er og viktig å være oppmerksom på at både miljøkravene og rmp-tilskuddet er innrettet ut fra regionale forhold, mens pt-tilskuddet er innrettet på nasjonalt nivå.

Landbruksdirektoratets rundskriv 2015-26 punkt 11 gir retningslinjer for hvordan avkorting i produksjonstilskuddet skal praktiseres. Avkorting etter RMP-forskriften bør skje etter samme linjer som avkorting etter PT-forskriften. I PT-rundskrivet punkt 11.1 er framhevet at formålet med avkortingsbestemmelsen er «å påvirke foretaket til å legge om til en lovlig drift samt å hindre at ulovlig virksomhet støttes». I rundskrivet er slått fast at «bestemmelsen er viktig for å sikre at samfunnets fellesmidler forvaltes på en forsvarlig måte.»

Dersom foretaket har unnlatt å utføre miljøtiltak (de som står i forskrift om regionale miljøtiltak) det er søkt om RMP-tilskudd til, så er ikke foretaket berettiget tilskudd. skal selvsagt ikke dette tilskuddet utbetales til foretaket. Dersom det allerede er utbetalt da forholdet oppdages, skal kommunen gjøre om sitt opprinnelige vedtak. Eventuelt utbetalt tilskudd skal da kreves tilbake.

Hvis foretaket har søkt om andre RMP-tilskudd som gjelder forurensingstiltak, er det naturlig å avkorte i dette først. Det er ikke på samme måte nærliggende å avkorte i RMP-tilskudd som gjelder tiltak som fremmer kulturlandskapsverdier, biologisk mangfold, friluftsliv og tilgjengelighet. Hvis det skal avkortes i pt så må konsekvensen av brudd på miljøkrav som nevnt ses i sammenhengen med formålet med pt. .

For at avkorting skal skje, må det foreligge *uaktsomhet eller forsett* hos foretaket, det vil si at den ansvarlige visste eller burde ha visst om den aktuelle overtredelsen.

Dersom foretaket ikke kan bebreides for at miljøkrav er brutt, skal det ikke reageres med avkorting. Her gjelder kommunens ansvar for å gi informasjon og veiledning til foretakene.

Størrelsen på trekket skal som nevnt vurderes ut fra bruddets omfang, grovhet og hvor nært det er knyttet til formålet med tilskuddet.

Dersom miljøkravene er brutt med vitende og vilje, og til tross for advarsler er det avgjørende for størrelsen på trekket. Det samme gjelder ved gjentatt overtredelse, det vil si dersom foretaket også tidligere år har fått avkorting på grunn av brudd på miljøkrav. Det er en annen tilnærming enn hva som fulgte av rundskrivene til tidligere forskrifter om regionale miljøkrav. Der var det angitt at størrelsen i trekket skulle settes i forhold til hvor stort areal foretaket drev totalt.

Avkorting er et enkeltvedtak, hvor saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven må følges.

2.3. Krav om tilbakebetaling

Dersom tilskuddet er utbetalt før man oppdager at det skulle ha skjedd en avkorting, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt, jf PT-forskriften § 13 og RMP-forskriften § 10.

Krav om tilbakebetaling er et enkeltvedtak, hvor saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven må følges.

2.4. Tilbakehold av tilskudd mv

2.4.1. Innledning

Reaksjonene som beskrives nedenfor i punktene 2.4.2. til 2.4.4 følger ikke direkte av forskriftene om produksjonstilskudd og RMP-tilskudd. Nærmere redegjørelse er gitt i Landbruksdirektoratets rundskriv 2015-26 punkt 11.3 og i rundskriv til RMP-forskriften. Direktoratet viser til at forvaltningen har adgang til å avkorte, og derfor kan gjøre noe som er mindre byrdefullt, som å holde tilbake tilskudd, sette vilkår og avvente vedtak.

2.4.2. Tilbakeholdelse

Det er adgang til å holde tilbake produksjonstilskudd inntil det regelverksstridige forholdet er rettet.

2.4.3. Vilkår

Det kan også utbetales tilskudd med vilkår om omgjøring og tilbakebetaling dersom tilskuddet likevel ikke blir benyttet.

2.4.4. Avvente vedtak

Dersom det er uavklart om søker har brutt regelverket, kan det være grunnlag for å avvente vedtak om utbetaling for en kortere periode som kreves for å få saken tilstrekkelig opplyst. Et vedtak må likevel fattes innen rimelig tid.

2.5. Tvangsgebyr

At foretaket kan ilegges tvangsgebyr er hjemlet i jordlova § 20. Det er Fylkeskommunen som har myndigheten til å pålegge tvangsgebyr. Siden forskriftene om regionale miljøkrav er gitt med hjemmel i jordloven § 11, er sanksjonsbestemmelsene i jordloven anvendelige.

Dersom foretaket har søkt om tilskudd til regionale miljøtiltak eller produksjonstilskudd, vil avkorting i tilskuddene gi en merkbar reaksjon på brudd på miljøkravene, som beskrives ovenfor.

Tvangsgebyr vil først og fremst være aktuelt for tilfeller der foretaket ikke har søkt om slike tilskudd. Regelen om tvangsgebyr ble innført for å fremme et oppfyllingspress ved overtredelser av forskrifter gitt med hjemmel i jordlova § 11. Tvangsgebyr kan først ilegges når forholdet ikke er rettet etter en gitt frist. I forarbeidene til loven uttaler departementet at det er grunn til å være varsom med bruken av tvangsgebyr. Det er kun aktuelt å pålegge den ansvarlige tvangsgebyr hvor skaden har et ikke ubetydelig omfang.

2.6. Anmeldelse

Anmeldelse for overtredelse av disse forskriftene er ikke aktuelt. Jordloven gir ikke hjemmel til en strafferettslig reaksjon ved brudd på forskriftene, da forskriftene er gitt med hjemmel i jordloven § 11.

Brudd på miljøkravene i jordbruk kan likevel være straffbart dersom det innebærer overtredelse av annen lovgivning, slik som forurensningsloven og vannressursloven.

Med hilsen

Trond Løfsgaard
Underdirektør

Kari Marstein Engmark
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Mottakere:

Sørum kommune	Postboks 113	1921	Sørumstrand
Enebakk kommune	Prestegårdsveien 4	1912	Enebakk
Nannestad kommune	Teiealleen 31	2030	Nannestad
Regionkontor Landbruk Lørenskog, Nittedal, Oslo, Rælingen og Skedsmo	Pb. 84	2001	Lillestrøm
Ullensaker kommune	Postboks 470	2051	Jessheim
Aurskog-Høland kommune	Rådhusveien 3	1940	Bjørkelangen
Fet kommune	Postboks 100	1901	Fetsund
Follo landbrukskontor	Postboks 183	1431	Ås

GJERDRUM kommune

